

ХРОНІКА

УДК 551:338.48

ШОСТА МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ГЕОТУРИЗМ: ПРАКТИКА І ДОСВІД»

¹**Альбертина Бучинська**, завідувачка Мінералогічного музею
імені Євгена Лазаренка
geoattractions@gmail.com

²**Юрій Зінко**, старший викладач кафедри туризму
zinkoyuriy@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5546-6308>

²**Оксана Шевчук**, фахівець навчальної лабораторії
«Навчальна туристична агенція» кафедри туризму
oks.shevchuk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1010-5493>

¹**Катерина Бурбан**, завідувачка лабораторії фізичних досліджень
мінералів і гірських порід та літології
kateryna.burban@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0002-9961-5680>

Львівський національний університет імені Івана Франка,
¹геологічний факультет, вул. М. Грушевського, 4, Львів, Україна, 79005
²географічний факультет, вул. П. Дорошенка, 41, Львів, Україна, 79000

Шоста міжнародна науково-практична конференція «Геотуризм: практика і досвід» відбулася 25–28 квітня 2024 р. у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Її проводять що два роки як продовження реалізації міжнародного проєкту «Гео-Карпати: створення геотуристичного шляху». Організатори конференції – геологічний і географічний факультети ЛНУ імені Івана Франка разом із геотуристичною спільнотою «Геоатракції» (Geoattractions). Серед учасників були представники закладів вищої освіти, наукових установ, музеїв, виробничих і туристичних організацій України, Іспанії, Литви, Польщі, Таджикистану. До конференції видано збірник матеріалів, який містить 69 статей, присвячених різним аспектам геотуризму. Після конференції відбулися дві одноденні геотуристичні екскурсії територією України та дводенна екскурсія по геосайтах Польщі.

Ключові слова: геотуризм, конференція, геологічна спадщина, геосайт, геотуристична екскурсія, ЛНУ імені Івана Франка.

DOI <https://doi.org/10.30970/min.74.10>

Геологічний туризм (геотуризм) як новий напрям туристичних мандрівок започатковано 1995 р. у Великій Британії, і вже до 2001–2002 рр. він отримав широкий міжнародний розголос. Геотуризм ґрунтується на принципах збереження атракційних геологічних місць, їхньої рівноваженої підтримки й екологічного способу подорожування. Його трактують як форму туризму, що зберігає та розширює пізнавальні, культурні й естетичні переваги певної території.

За сучасних умов в Україні геотуризм у можливих для нього регіонах може сприяти наповненню бюджету країни, створенню нових робочих місць, особливо для молоді; також це своєрідний заспокійливий засіб, завдяки якому людина може відволіктися від нагальних проблем або відпочити. А для дітей і підлітків це хороша можливість ознайомитися з низкою наука професійна технічна школа і Львівський національний університет імені Івана Франка. Проект був спрямований на розвиток туристичної привабливості та зростання конкурентоздатності прикордонного регіону через створення спільного геотуристичного шляху й умов для розвитку туристичної інфраструктури. Опрацьовано концепцію і облаштовано транскордонний геотуристичний шлях протяжністю понад 700 км через гірські масиви Кросненського й Перемишльського підрегіонів Польщі та Львівщину й Івано-Франківщину. Серед вибраних об'єктів геоспадщини (причому як популярних, так і відомих тільки фахівцям-геологам) були геологічні відслонення з документальною етапів геологічного розвитку й катастрофічних процесів минулих років, унікальні скельні й долинні форми рельєфу, сліди прояву та давні розробки нафти й газу, місця важливих палеонтологічних знахідок тощо. Уздовж геотуристичного шляху розмістили 28 інформаційних таблиць з описом найважливіших геотуристичних атракцій. Також розроблено путівник і геотуристичні карти шляху, проведено підготовку провідників.

У квітні 2014 р. у рамках реалізації описаного проекту було проведено Першу міжнародну науково-практичну конференцію «Геотуризм: практика і досвід». Через велике зацікавлення з боку як фахівців, так і пересічних любителів природи прийнято рішення зробити конференцію періодичною і організувати її що два роки. І приємно, що, незважаючи на важку ситуацію в Україні, нам удалося дотримуватися запланованого графіка.

Тож 25–28 квітня 2024 р. було проведено вже Шосту міжнародну науково-практичну конференцію «Геотуризм: практика і досвід». Її вкотре організували співробітники геологічного й географічного факультетів ЛНУ імені Івана Франка разом із геотуристичною спільнотою Geoattractions, яку було створено після завершення проекту «GeoКарпати». Конференція відбулася у важкий для України час. Повномасштабне російське вторгнення цілком змінило країну і людей. Однак, як і в нелегкий пандемічний період, так і нині наша традиційна конференція з геотуризму засвідчила стійкий інтерес до проблематики туристичного й рекреаційного використання геологічних ресурсів і геоспадщини. Актуальність конференції підтверджена значною кількістю учасників – 138 осіб! Масовості також сприяв зручний формат проведення заходу – можливість як очної, так і заочної участі.

Серед учасників конференції були представники закладів вищої освіти (ЛНУ імені Івана Франка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Харківський національний університет імені Василя Каразіна, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Криворізький національний університет, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Криворізький державний педагогічний університет, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського та ін.), а також інститутів і музеїв НАН України (Інститут геологічних наук, Інститут географії, Інститут геології і геохімії горючих копалин, Інститут геохімії навколишнього середовища, Інститут екології Карпат, Національний науково-природничий музей, Державний природознавчий музей). Щораз більшу популярність геотуризму засвідчує участь у конференції Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, ВСІП «Фаховий коледж геологорозвідувальних технологій

Київського національного університету імені Тараса Шевченка», ВСП «Тернопільський фаховий коледж ТНТУ ім. І. Пулюя» та Ужгородського ліцею імені Дойко Габора. Значну кількість доповідей представили практики музейної і пошукової справи та природоохоронної діяльності – працівники академічних та університетських природничих музеїв, ДУ «Музей коштovanого і декоративного каміння», КЗ ЛОР АДІКЗ «Нагуєвичі», Державного гемологічного центру України, ТОВ «КВАРЦ», ТОВ «Науково-виробниче технічне підприємство ГЕОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ», національного природного парку «Північне Поділля». За доброю традицією цікаві доповіді запропонували представники спільноти Geoattractions та Спільноти українських геокешерів. Зарубіжні гості презентували досвід розвитку геотуризму в Польщі, Іспанії, Литві й Таджикистані.

Урочисте відкриття конференції та пленарне засідання відбулися 25 квітня в Головній читальній залі Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка (фото 1). З привітаннями до учасників звернулися декан геологічного факультету С. Ціхонь (фото 2) і заступник декана географічного факультету Є. Тиханович. Після цього було заслухано такі дві доповіді: *Ю. Зінько* (ЛНУ імені Івана Франка) «Снуючі та потенційні геотуристичні шляхи і продукти на заході України»; *О. Ремезова, О. Сіренко* (Інститут геологічних наук НАН України, м. Київ) «Геотуризм у контексті післявоєнного відновлення країни: досвід України та Хорватії».

Надалі конференція продовжила свою роботу у форматі секційних засідань на геологічному факультеті (фото 3).

Фото 1. Учасники пленарного засідання конференції у Головній читальній залі Наукової бібліотеки Львівського університету

Фото 2. Вітальне слово декана геологічного факультету С. Ціхоня

Фото 3. Учасники конференції перед початком секційного засідання

Тематика презентованих матеріалів надзвичайно різноманітна. Серед теоретичних і методичних розробок були розуміння геотуризму та його завдання, актуальні проблеми геотуризму в Україні, інформаційний супровід геотуристичних досліджень, інновації в пізнавальних аспектах геомандрівок. Особливу увагу приділено відновленню геотуризму в повоєнний період та оцінці ризику основних атракцій геологічних мандрівок – геосайтів. На прикладі Польщі розглянуто проблематику привабливості об'єктів геоспащини для туристів.

Очікувано найбільш репрезентованою виявилася секція геотуристичних об'єктів і шляхів. Тут представлені детальні дослідження відомих геотуристичних атракцій (Урицькі Скелі й гора Лева у Львові) і заповідних територій (ПЗ «Горгани», НПП «Північне Поділля», РЛП «Знесіння»). Цікавими були результати обстежень привабливих для туристів геосайтів в Українських Карпатах, на Поділлі й Волині, у Придніпров'ї, на Слобожанщині, а також геотуристичні пропозиції стосовно гірничодобувних підприємств. Обґрунтовано нові геотуристичні шляхи у природничо-цінних регіонах і територіальних громадах. Окремі повідомлення стосувалися геотуристичної привабливості фортець і цвинтарів.

У секції охорони геоспащини, музеїв і геопарків обговорювали такі проблеми, як літодинамічні й біодеструктивні характеристики відомих скельних комплексів Українських Карпат, тематичні колекції музеїв, збереження та музеєфікація геосайтів, небезпечні геолого-геоморфологічні процеси в межах туристичних дестинацій та ін.

Ще одна важлива секція цьогорічної геотуристичної конференції пов'язана з освітнім забезпеченням розвитку геотуризму. Під час засідання розглянуто питання освітньо-професійної програми з геотуризму та роль геотуризму в підготовці фахівців-геологів; доповідачі навели освітні можливості певних регіонів, навчальних геологічних полігонів і геотуристичних дидактичних маршрутів.

До конференції видано збірник конференційних матеріалів, у якому опубліковано 69 статей. Матеріали конференції можуть бути цікаві як для фахівців, так і для широкого загалу.

Після засідань відбулися геотуристичні екскурсії, у яких могли взяти участь учасники конференції та всі зацікавлені. Зокрема, 27 квітня було проведено дві одноденні геомандрівки. Першу – «Стежками Равського Розточчя» – провела доцент кафедри мінералогії, петрографії та геохімії імені професора Ореста Матковського У. Борняк. Вузке горbeste пасмо Розточчя простягається в Україні від Львова до Рави-Руської й державного кордону і далі – територією Польщі до Томашова і Красника. Учасники мали змогу ознайомитись із центральною частиною Розточчя: відвідали м. Рава-Руська, с. Потелич, найвищу точку Равського Розточчя – гору Вовковиця, де є знахідки скам'янілих дерев, урочище Заглина з відвалами шахт бурого вугілля, джерелами та глауконітовими пісковиками (фото 4).

Другу одноденну екскурсію – «Скельна сага Карпат» – провела старший науковий співробітник Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України І. Бучинська. Екскурсанти мали унікальний шанс перенестися на 65 млн років назад і довідатися про утворення Карпат. Дослідили Княжі та Урицькі скелі, водоспад Сопіт, відвідали історико-культурний заповідник «Тустань» – залишки давньоруського оборонного комплексу на скелях, які одночасно є цікавою пам'яткою геології Карпат (фото 5).

Дводенна екскурсія польською частиною геотуристичного шляху «Гео-Карпати» відбулася 27–28 квітня під керівництвом співробітниць Мінералогічного музею імені Євгена Лазаренка А. Бучинської та О. Цільмак. Її учасники відвідали скелі Леский камінь та палац в Леско, Музей-скансен нафтового та газового промислу імені Ігнасія Лукасевича у Бубрці, Центр спадщини скла у Кросно, замок Кам'янець на скелях в с. Оджиконь, ГЕС і водосховище в Соліні (фото 6).

Усі конференційні геотуристичні екскурсії відбувалися в дружній дослідницькій атмосфері. Учасники мали змогу відвідати нові цікаві геосайти, а також поділитися досвідом організації геотурів і вирішення питань охорони геоспадщини.

а

б

Фото 4. Геотуристична екскурсія «Стежками Равського Розточчя»: а – с. Потелич; б – відвали буровугільних шахт в урочищі Заглина

*a**б*

Фото 5. На геотуристичній екскурсії «Скельна сага Карпат»:
a – Княжі скелі; *б* – Урицькі скелі

Фото 6. Експедиція польською частиною геотуристичного шляху «Гео-Карпати»:
а – Музей-скансен нафтової та газової промисловості імені Ігнація Лукасевича в Бурбці;
б – замок Кам'янець на скелях в с. Оджиконь

Оргкомітет Шостої міжнародної конференції «Геотуризм: практика і досвід» щиро вдячний усім учасникам за те, що навіть у такий нелегкий для України час вони продовжують працювати і просувати ідею збереження й використання геоспадщини для туристичних і освітніх цілей. Видається, що нині якраз такий час, коли треба генерувати ідеї і створювати різноманітні проекти, які можна буде реалізувати після війни, і в такий спосіб підтримати розвиток внутрішнього туризму й економіку окремих регіонів України.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2024

Стаття прийнята до друку 24.06.2024

SIXTH INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “GEOTOURISM: PRACTICE AND EXPERIENCE”

Albertyna Buchynska¹, Yurii Zinko², Oksana Shevchuk², Kateryna Burban¹

geoattractions@gmail.com, zinkoyuriy@gmail.com,

oks.shevchuk@gmail.com, kateryna.burban@lnu.edu.ua

Ivan Franko National University of Lviv,

¹Faculty of Geology, 4, Hrushevskoho St., Lviv, Ukraine, 79005

²Faculty of Geography, 41, Doroshenko St., Lviv, Ukraine, 79000

The Sixth International Scientific and Practical Conference “Geotourism: Practice and Experience” was held on April 25–28, 2024 at the Ivan Franko National University of Lviv. It is held every two years as a continuation of the implementation of the international project “Geo-Carpathians: Creation of a Geotourist Path”. The organizers of the Conference are the Faculty of Geology and the Faculty of Geography of the Ivan Franko National University of Lviv together with the geotourism community “Geoattractions”. Among the participants were representatives of higher education institutions, scientific institutions, museums, industrial and tourist organizations of Ukraine, Spain, Lithuania, Poland, and Tajikistan. A collection of materials containing 69 articles devoted to various aspects of geotourism was published before the Conference. There were two one-day geotourist excursions on the territory of Ukraine and a two-day excursion on the geosites of Poland after the Conference.

Key words: geotourism, conference, geological heritage, geosite, geotourist excursion, Ivan Franko National University of Lviv.